

Gemeente Amsterdam
Dienst Onderzoek en Statistiek

Amsterdam in cijfers 2010

Colofon

Verkrijgbaar bij

Stadsdrukkerij Amsterdam N.v., Donauweg 8b, telefoon 020 551 1811 en in de boekhandel

Informatie

Dienst Onderzoek en Statistiek, telefoon 020 251 0464

Redactionele informatie

Samenstelling

Dienst Onderzoek en Statistiek

Redactie

Wim van Zee (eindredactie) Willem Bosveld
Els de Boer Cor Hylkema

Teksten

Marije Baart de la Faille	Merel Groeneveld	Ellen Lindeman
Lieselotte Bicknese	Rogier van der Groep	Manilde van der Oord
Josca Boers	Merijn Heijnen	Carine van Oosteren
Hester Booij	Marcel Janssen	Robert Selten
Jolijn Broekhuizen	Idske de Jong	Raziye Simsek
Lotje Cohen	Nienke Laan	Clemens Wenneker
Tanja Fedorova	Mara van Laaren	

Vormgeving, zetwerk, omslag, druk en afwerking

Stadsdrukkerij Amsterdam N.v.

Fotografie

Katrien Mulder

Bronvermelding

Het overnemen van gegevens is met de volgende bronvermelding toegestaan: O+S Amsterdam

Amsterdam in cijfers, Jaarboek 2010 is een productie van O+S in opdracht van de Gemeente Amsterdam

Verklaring der tekens

. = de gegevens ontbreken
x = geheim
– = nul
– = (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0(0,0) = het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank) = een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
* = niet berekend i.v.m. kleine aantallen
2009-2010 = 2009 tot en met 2010
2009/2010 = het gemiddelde over de jaren 2009 tot en met 2010
2009/'10 = oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz. beginnend in 2009 en eindigend in 2010

prijs: € 30,- incl. BTW en excl. verzendkosten

ISBN 978-90-816390-1-9

november 2010

Woord vooraf

Dit jaarboek 'Amsterdam in cijfers 2010' is het 116e in een reeks die inmiddels ruim een eeuw stedelijke ontwikkeling omvat. Het is, zoals elk deel uit de reeks, een bijzonder deel. In dit jaarboek zijn de gevolgen van de financiële en economische crisis zichtbaar, in de passagiersstromen op Schiphol, de werkloosheid, de huizenprijzen, het aantal toeristen en in menig ander cijfer.

Dat is de eerste functie van dit jaarboek: het biedt een zo actueel mogelijk cijfermatig overzicht van de toestand van de stad. Wie iets langzamer bladert krijgt ook oog voor trends die op wat langere termijn spelen. De groei en veranderende samenstelling van de Amsterdamse bevolking bijvoorbeeld, de toegenomen werkgelegenheid en het gestaag groeiende aantal vierkante meters woonruimte dat een Amsterdammer gemiddeld ter beschikking heeft. Samen maken deze functies het jaarboek tot een onmisbaar naslagwerk met informatie over de buurten, de stadsdelen, de stad en de regio.

Alle gegevens uit dit jaarboek zijn via de website van O+S digitaal beschikbaar. Iedereen die in de stad geïnteresseerd is kan de gegevens naar believen selecteren, bewerken en koppelen. Daarmee ontstaat de mogelijkheid meningen, analyses en beschouwingen van een stevig cijfermatig fundament te voorzien.

Het jaarboek 'Amsterdam in cijfers 2010' is tot stand gekomen dankzij de medewerking van talloze organisaties in de stad, binnen en buiten de gemeente. Ik wil een ieder die betrokken is geweest bij de totstandkoming van het jaarboek hartelijk bedanken.

A handwritten signature in blue ink, which appears to be 'E.E. van der Laan'. The signature is stylized and written in a cursive-like font.

mr. E.E. van der Laan
Burgemeester van Amsterdam

Leeswijzer

Opbouw publicatie

■ Inhoud per hoofdstuk en paragraaf	blz. 5 – 7
■ Samenvatting jaarboek 2010	blz. 8 – 14
■ Hoofdstuk 1 t/m 19	blz. 15 – 584
■ Bijlagen 1 t/m 5	blz. 585 – 604

Opbouw hoofdstuk

- Titelpagina met vermelding van paragraaftitels
- Samenvatting met grafieken en kaarten
- Lijst van tabellen, grafieken en kaarten
- Tabellen, grafieken en kaarten per paragraaf

Bronvermelding

Indien onder een tabel geen bron is vermeld, is het cijfermateriaal afkomstig van de Dienst Onderzoek en Statistiek (O+S). Voor deze informatie is onder andere gebruik gemaakt van de (administratieve) bestanden van de Dienst Persoons- en Geo-informatie (DPG), van de Dienst Wonen, Zorg en Samenleven (WZS) en van de Dienst Belastingen Gemeente Amsterdam (DBGGA).

Website

Amsterdam in cijfers 2010 staat volledig op de website van O+S, www.os.amsterdam.nl

De tabellen zijn zowel in html- als in xls-formaat opgenomen, de kaarten en grafieken in html- en gif-formaat. De hoofdstukken van het jaarboek 2010 zijn als PDF te vinden.

De directe link is

www.os.amsterdam.nl/publicaties/amsterdamincijfers

Inhoud

	Woord vooraf	3
	Leeswijzer	4
	Samenvatting jaarboek 2010	8
1	Kerncijfers	15
1.1	Kerncijfers Amsterdam	21
1.2	Kerncijfers stadsdelen	26
1.3	Kerncijfers buurtcombinaties	30
1.4	Kerncijfers ouderen	38
1.5	Kerncijfers jongeren	41
2	Bevolking	43
2.1	Stand van de bevolking	52
2.2	Loop van de bevolking	67
2.3	Geboorte en sterfte	70
2.4	Huwelijken, partnerschappen en echtscheidingen	72
2.5	Vestiging, vertrek en verhuizingen	74
2.6	Nationaliteitswijzigingen	83
2.7	Prognoses	84
3	Openbare orde en veiligheid	89
3.1	Politie	97
3.2	Brandweer	120
4	Werk en inkomen	121
4.1	Beroepsbevolking	130
4.2	Niet-werkende werkzoekenden (NWW)	137
4.3	Werkgelegenheid	153
4.4	Uitkeringen	166
4.5	Armoedebestrijding	174
4.6	Inkomen en bestedingen	180
5	Zorg	187
5.1	Maatschappelijke zorg	193
5.2	Gezondheid	195
6	Educatie, jeugd en diversiteit	211
6.1	Kerncijfers	219
6.2	Primair onderwijs	222
6.3	Speciaal onderwijs	227
6.4	Secundair onderwijs	228
6.5	Tertiair onderwijs	231
6.6	Diversiteit	236

7	Verkeer en infrastructuur	239
7.1	Mobiliteit	246
7.2	Parkeren	250
7.3	Verkeersveiligheid	251
7.4	Openbaar vervoer	256
7.5	Communicatie	257
8	Openbare ruimte en groen	259
8.1	Ruimtegebruik	264
8.2	Woonomgeving	269
9	Cultuur en monumenten	271
9.1	Cultuur	275
9.2	Monumenten	284
10	Milieu en water	285
10.1	Afvalverwerking	291
10.2	Drinkwatervoorziening	293
10.3	Milieu	294
10.4	Waterbeheer	301
11	Sport en recreatie	305
11.1	Sport	310
11.2	Recreatie	315
12	Economie en haven	319
12.1	Zeehavens Amsterdam	326
12.2	Schiphol	329
12.3	Toerisme	333
12.4	Winkelen	343
12.5	Detailhandel	348
12.6	Financiële en zakelijke dienstverlening	354
12.7	Creatieve industrie	357
12.8	ICT	358
13	Facilitair en bedrijven	359
13.1	Facilitair en bedrijven	364
14	Stedelijke ontwikkeling	367
14.1	Woningvoorraad	376
14.2	Woningmarkt	379
14.3	Huisvesting	389
14.4	Vastgoed	392
15	Middelen	395
15.1	Gemeentefinanciën	400
15.2	Personeel	403
15.3	Belastingen	408
15.4	Stadsdelen	409

16	Bestuur en concern	411
16.1	Verkiezingen Gemeenteraad	416
16.2	Verkiezingen Stadsdeelraad	421
16.3	Verkiezingen Tweede Kamer	426
16.4	Burger en bestuur	431
17	Vier grote steden en Nederland	433
17.1	Bevolking	438
17.2	Openbare orde en veiligheid	447
17.3	Werk en inkomen	448
17.4	Zorg	460
17.5	Educatie	461
17.6	Verkeer en infrastructuur	462
17.7	Stedelijke ontwikkeling	464
17.8	Verkiezingen	466
18	Stadsregio Amsterdam	469
18.1	Bevolking	477
18.2	Openbare orde en veiligheid	491
18.3	Werk en inkomen	499
18.4	Zorg	536
18.5	Educatie	538
18.6	Verkeer en infrastructuur	541
18.7	Milieu	545
18.8	Stedelijke ontwikkeling	551
18.9	Verkiezingen	559
19	Amsterdam in Europa	563
19.1	Bevolking	569
19.2	Openbare orde en veiligheid	571
19.3	Werk en inkomen	572
19.4	Educatie	574
19.5	Economie en haven	575
19.6	Stedelijke ontwikkeling	581
19.7	Bestuur	584
	Bijlagen	585
1	Omschrijving buurtcombinaties en stadsdelen	587
2	Kaart van Amsterdam	588
3	Kaart van Stadsregio Amsterdam	590
4	Kaart van Europa	591
5	Begrippen en gebruikte afkortingen	592

Samenvatting

Bevolking

In de jaren 2005-2007 lag het aantal Amsterdammers rond de 743.000. Vanaf 2007 neemt de bevolking echter weer sterk toe. Op 1 januari 2010 had Amsterdam 767.773 inwoners, 11.426 (1,5%) meer dan in 2009. De belangrijkste reden voor de toename is een vestigingsoverschot. Doordat minder Amsterdammers dan voorheen naar het buitenland vertrokken (-1.700) verdrievoudigde het buitenlands migratieoverschot in 2009 naar 3.700 personen. Zoals gebruikelijk was in 2009 ook sprake van een binnenlands migratieoverschot: er kwamen 1.900 meer personen vanuit de rest van het land naar Amsterdam dan andersom. In 2030 zal Amsterdam naar verwachting ongeveer 835 duizend inwoners tellen. Deze groei wordt mogelijk gemaakt door nieuwbouw in uitbreidingsgebieden: IJburg en Zeeburgereiland in Oost en de Bongerd en Overhoeks in Noord.

Een relatief nieuwe migrantengroep in Amsterdam zijn de Oost-Europeanen. Sinds de uitbreiding van de EU in 2004 nam hun aantal toe van 13.000 tot ruim 20.000. Jaarlijks komen er bijvoorbeeld ongeveer 300 Polen naar Amsterdam. Toen in 2007 Bulgarije en Roemenië zich aansloten bij de EU steeg de vestiging uit deze landen spectaculair van 76 naar ruim 1.100 personen. Sindsdien neemt de groei weer in omvang af (2009: +588).

Openbare orde en veiligheid

Het aantal aangiften in de politieregio Amsterdam-Amstelland volgt al jaren een dalende lijn. In 2009 werden ruim 89.000 aangiften gedaan, ongeveer 31.000 minder dan in 2001. Er werden vooral minder aangiften gedaan van vernieling en diefstal van (brom)fietsen, terwijl het aantal aangiften van woninginbraak juist sterk toenam (van 5.500 naar 6.300). De Objectieve veiligheidsindex Amsterdam staat in 2009 op 80. Dit is wederom een lichte verbetering ten opzichte van het voorgaande jaar. In 2009 zijn volgens de index nog maar twee buurten onveilig: Burgwallen-Nieuwe Zijde en Burgwallen-Oude Zijde. De hoge criminaliteit op deze locaties kan worden verklaard door de vele bezoekers: daar waar veel mensen zijn, is meer gelegenheid voor criminaliteit. Wel hebben deze buurten een sterke verbetering laten zien tussen 2008 en 2009 van respectievelijk 11% en 34%. De Subjectieve veiligheidsindex Amsterdam volgt hoe Amsterdammers de veiligheid van hun woonomgeving ervaren. De Subjectieve veiligheidsindex laat in 2009 een lichte achteruitgang zien van 74 naar 76. Hiermee is de subjectieve veiligheid echter nog steeds sterk verbeterd ten opzichte van 2003 (100).

Werk en inkomen

In 2010 toont de Amsterdamse economie tekenen van herstel. Terwijl in 2009 het BBP voor de regio Amsterdam nog met 3,7% afnam, wordt voor 2010 een toename verwacht van 1,6%, 0,3% meer dan de landelijke toename. De ontwikkeling van de Amsterdamse economie is te volgen via de conjunctuurklok op de site van O+S. September 2010 wijst een groot aantal indicatoren op de klok op hoogconjunctuur. De werkgelegenheid en het aantal startende bedrijven is hoog en sterk toegenomen. Daarnaast is het aantal faillissementen, opheffingen, werkloosheid en bijstandsgerechtigden juist afgenomen. In tegenstelling tot in Nederland als geheel nam tussen 2008 en 2009 het aantal banen toe in Amsterdam (met 2,6% tot 461.238). Een deel van deze toename komt door de nieuwe Handelsregisterwet die bepaalt dat iedere onderneming zich moet inschrijven bij de Kamer van Koophandel. Wanneer hiervoor wordt gecorrigeerd bedraagt de stijging 2,2%.

Zorg

Pasgeboren Amsterdamse mannen worden naar verwachting 76,3 jaar en vrouwen 80,8 jaar. Hiermee is de levensverwachting voor mannen 1,3 jaar en voor vrouwen 2 jaar lager dan gemiddeld in Nederland. Het aantal ouderen in de stad neemt toe. Begin 2010 zijn bijna 167.000 Amsterdammers ouder dan 55 jaar, 5,8% meer dan in 2006. Landelijk nam het aandeel 55-plussers met 8,7% toe. Ruim één op de vijf Amsterdammers (22%) heeft het afgelopen jaar een alternatieve arts of therapeut bezocht. Dat is meer dan landelijk gezien (naar schatting tussen de 10% en 15%).

In het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) verstrekt de Gemeente Amsterdam vele producten en diensten op het gebied van welzijn en zorg. Circa 42.000 Amsterdammers (5%) maken gebruik van deze voorzieningen.

Educatie, jeugd en diversiteit

In het schooljaar 2009/'10 zijn 24 basisscholen in Amsterdam 'te zwart' in vergelijking tot de samenstelling van de kinderen in de buurt en 12 scholen 'te wit'. De segregatie in het basisonderwijs wordt met name veroorzaakt door woonsegregatie en leerlingstromen. Deze leerlingstromen betreffen voor een deel 'witte vlucht'.

Hoewel de verschillen iets kleiner worden, krijgen autochtone leerlingen nog steeds veel vaker een HAVO-VWO advies dan niet-westerse allochtone leerlingen (68% versus 33% in 2010). Niet-westerse allochtone leerlingen krijgen vaker een PRO of VMBO met LWOO advies (25% versus 9% autochtonen).

Voor voortgezet onderwijs gaan autochtone en westerse allochtone leerlingen vaak naar een school buiten hun eigen stadsdeel. Deze leerlingstromen lopen voornamelijk richting stadsdeel Zuid. Allochtone leerlingen gaan veel vaker in hun eigen stadsdeel naar school. Zo kiest 45% van de niet-westerse allochtone

leerlingen uit Slotervaart een school in Slotervaart ten opzichte van maar 3% van de autochtone leerlingen.

Verkeer en infrastructuur

Het totaal aantal geregistreerde verkeersslachtoffers in Amsterdam is sinds eind jaren tachtig sterk gedaald. Het aantal gewonden daalde van ongeveer 3.500 naar 1.411 in 2009 en het aantal dodelijke slachtoffers van 45 naar 12 in 2009. Het aantal verkeersslachtoffers per 100.000 inwoners wordt het verkeersrisico genoemd. In Amsterdam ligt het verkeersrisico met 51,5 onder dat van Nederland (ruim 60), maar boven dat van Rotterdam (46) en Den Haag (37). P+R staat voor Parkeer + Reis. Bij een P+R terrein kunnen bezoekers voor zes euro 24 uur parkeren aan de rand van de stad en gratis met het openbaar vervoer of een leenfiets doorreizen naar het centrum. Het P+R gebruik is gegroeid van 10.000 auto's per maand in 2005 tot 35.000 auto's per maand in 2010.

Openbare ruimte en groen

In Amsterdam wonen gemiddeld 4.648 mensen per vierkante kilometer landoppervlak. In Centrum en West zijn dit er drie keer zo veel (respectievelijk 13.136 en 15.085 personen). In Noord is de meeste ruimte, hier wonen slechts 2.058 personen op een vierkante kilometer. Vier op de tien Amsterdammers vinden het schoonhouden van de straten en stoepen in hun buurt een belangrijk verbeterpunt, 30% van de Amsterdammers noemt het schoonhouden van het groen. De waardering voor het onderhoud van de openbare ruimte is redelijk constant. Het schoonhouden van straten en stoepen geven Amsterdammers een 6,3, het schoonmaken van het groen een 6,4 en van speelvoorzieningen een 6,2. Tussen stadsdelen zijn de verschillen klein. Uitzondering hierop vormt Centrum, hier geven bewoners een relatief hoog cijfer (6,8) aan het schoonmaken van straten en stoepen.

Cultuur en monumenten

In 2009 waren er in Amsterdam 7.600 voorstellingen in een theater of concertzaal, dit is 1,3% minder dan het jaar ervoor. Paradiso en de Stadsschouwburg, waar een nieuwe theaterzaal is geopend, zijn de enige zalen met een duidelijke groei van het aantal voorstellingen. Het totale aantal bezoekers aan voorstellingen is ruim 3 miljoen, een daling van 2% ten opzichte van 2008. In heel Nederland nam het aantal voorstellingen 9% af en het totale bezoek 11%. De Amsterdamse musea hadden in 2009 ruim 6,5 miljoen bezoekers, 5% meer dan in 2008. Deze stijging is in zijn geheel te danken aan de opening van de Hermitage. Met 630.000 bezoekers is de Hermitage het vierde museum van Amsterdam (na het Van Goghmuseum, het Anne Frankhuis en het Rijksmuseum).

Amsterdam telt 8.950 monumenten, waarvan 88% zich in stadsdeel Centrum bevindt. Sinds 2010 staat de grachtengordel op de UNESCO-Werelderfgoedlijst. In het UNESCO-gebied staan 3.466 rijksmonumenten en 443 gemeentelijke monumenten.

Milieu en water

In 2010 zijn de Europese normen voor fijn stof en stikstofdioxide in de buitenlucht aangescherpt tot respectievelijk maximaal 20 en 40 microgram per m³ lucht. In Amsterdam wordt de nieuwe norm voor fijn stof in 2009 bij vier van de zes meetpunten overschreden. De norm voor stikstofdioxide wordt alleen gehaald bij de vijf meetpunten die niet door verkeer worden beïnvloed.

In 2009 nam de hoeveelheid afval dat is aangevoerd bij het Amsterdamse Afval Energie Bedrijf 5% toe tot bijna 1,4 miljoen ton. Met het afval werd ruim 3 miljoen gigajoule aan energie en warmte opgewekt, meer dan ooit tevoren. De restwarmte die vrijkomt bij de productie van elektriciteit is voldoende om de hele stad te verwarmen. De Gemeente Amsterdam wil in 2040 200.000 woningen op deze warmte hebben aangesloten.

Sport en recreatie

In 2009 sport 61% van de Amsterdammers minimaal één keer per maand. Dit is iets minder dan in 2006 (65%). Fitness blijft het meest populair (32%), gevolgd door zwemmen en hardlopen. Voetbal is uit de top drie weggevallen. Van de sporters is 71% tevreden over de sportvoorzieningen in de stad. De Amsterdamse zwembaden trokken in 2009 2,2 miljoen bezoekers. Het aandeel Amsterdammers van 6 jaar en ouder dat niet kan zwemmen schommelt rond de 13%. Van de Turkse en Marokkaanse Amsterdammers kan ongeveer een derde niet zwemmen. Het aandeel autochtonen dat niet kan zwemmen ligt rond de 2%. Sinds 2007 loopt het aantal bezoekers bij grote trekpleisters als de rondvaartboten, Artis en Holland Casino terug. De terugval in bezoekersaantallen doet zich niet voor bij enkele middelgrote attracties als NEMO, de Hortus en Amsterdam Dungeon die al jarenlang aan populariteit winnen.

Economie en haven

De recessie heeft ertoe geleid dat in 2009 de werkgelegenheid in de financiële sector met 7% daalde. In de bouw ging het om bijna 3%. De werkgelegenheid in de creatieve industrie nam in 2009 licht af. In de Amsterdamse haven nam de overslag in 2009 met 6% af. Het aantal zeeschepen dat Amsterdam aandede daalde met 10%. Vergeleken met andere West-Europese havens is dit echter niet zo slecht. Op Schiphol daalde de werkgelegenheid in 2009 veel sneller (7,7%) dan in Nederland (0,1%). Inmiddels heeft de toenemende export er weer voor gezorgd dat het vrachtvervoer in mei 2010 bijna 30% hoger lag dan een jaar

eerder. Ook het aantal passagiers nam weer toe (5%). Wel heeft de aswolk in april 2010 voor een forse daling van het aantal passagiers gezorgd.

Facilitair en bedrijven

Gemeenteonderdelen waarvan de belangrijkste opdrachtgever de gemeente zelf is zijn ondergebracht in het resultaatgebied 'facilitair en bedrijven'. In 2009 zijn de kosten van deze dienststakken hoger dan de opbrengsten. In totaal gaat het om 22,5 miljoen euro. Dit verlies is 10 miljoen euro groter dan in 2008. Een deel van het verschil wordt verklaard door reorganisaties en uitbreiding van het takenpakket van de diensten. De kosten voor externe inhuur zijn in 2009 met ruim 1 miljoen euro omlaag gegaan binnen facilitair en bedrijven tot in totaal 28,9 miljoen euro. Het ziekteverzuim bleef bij de meeste bedrijfstakingen stabiel. De opvallendste uitzondering is de toename van het ziekteverzuim bij Dienst Verzekeringszaken van 3,0% naar 7,7%. Dienst Stadstoezicht heeft met 11,4% het hoogste ziekteverzuim van alle dienststakingen van facilitair en bedrijven.

Stedelijke ontwikkeling

In 2009 werden in Amsterdam 4.427 woningen opgeleverd. Dat is minder dan in 2007 en 2008, maar nog steeds ruim boven het gemiddelde van de laatste 20 jaar. Het totaalbedrag van de in 2009 verstrekte bouwvergunningen is echter minder dan de helft van het bedrag van 2008. Dit betekent dat de komende jaren veel minder gebouwd zal worden, niet alleen minder woningen maar ook minder bedrijfsgebouwen en kantoren. In 2009 lagen prijzen voor bestaande woningen ruim 10% lager dan medio 2008. Binnen Amsterdam daalden de prijzen vooral in gebieden met veel dure woningen. Er werden ruim 6.900 woningen verkocht, dit is 80% van het aantal in 2008. Het aantal te koop staande bestaande woningen steeg van ruim 3.000 (medio 2008) naar ruim 5.500 eind 2009. In 2009 werden in Amsterdam 610 nieuwbouwkoopwoningen verkocht, in 2008 waren dat er nog drie keer zoveel. Nieuwe woningen zijn relatief groot, waardoor gezinnen vaker voor de stad kiezen dan voorheen. Gemiddeld is de oppervlakte van een bewoonde woning in de periode 1995-2010 met 9% toegenomen. Het aandeel koopwoningen in Amsterdam is sinds 1990 gestegen van 7,4% tot 25,5% in 2010. In Nederland als geheel is 56% van de woningen een koopwoning.

Op 1 januari 2010 stond van de ruim 7,5 miljoen vierkante meter kantooruimte in de stad 16,9% leeg. Een derde hiervan staat al langer dan vier jaar leeg, met name in West is er veel langdurige leegstand. De leegstand zou nog groter zijn geweest als er in Amsterdam niet 35.000 m² kantooruimte was omgezet naar andere functies (vooral hotels, woningen en onderwijs) en als er niet 13.500 vierkante meters kantooruimte gesloopt was.

Middelen

De totale begroting van de Gemeente Amsterdam voor 2011 bedraagt € 5,8 miljard. Doordat de inkomsten dalen en de uitgaven stijgen, stevent de gemeente bij ongewijzigd beleid af op flinke financiële tekorten. Deze zouden in vier jaar tijd oplopen tot € 208 miljoen in 2014. Om dat te voorkomen wordt er € 194,1 miljoen bezuinigd, waardoor er in 2014 een tekort overblijft van € 13,7 miljoen.

In 2011 wordt € 83 miljoen bezuinigd. Op de bedrijfsvoering van de gemeente wordt € 40 miljoen bezuinigd, waarvan € 14,2 miljoen door personeelsuitgaven te verlagen en € 8 miljoen door te besparen op het rentestelsel. Daarnaast wordt gekort in het fysieke domein (€ 31 miljoen) en het sociale domein (€ 12 miljoen). De bezuinigingen treffen voor een deel ook de burgers van Amsterdam. Ze merken het bijvoorbeeld direct financieel (zoals verhogingen van belastingen), indirect financieel (gesubsidieerde instellingen verhogen bijvoorbeeld hun tarief) of door afnemende dienstverlening (inkorting van openingstijden).

Bestuur en concern

Op 3 maart 2010 vonden de Gemeenteraadsverkiezingen plaats. De opkomst lag met 51,4% iets lager dan in 2006 (52,7%). D66 was de grote winnaar van deze verkiezingen. De partij steeg van 4% in 2006 naar 15% in 2010. De Pvv heeft in Amsterdam niet meegedaan aan de Gemeenteraadsverkiezingen, maar uit de Amsterdamse Burgermonitor is gebleken dat 10% van de Amsterdammers had overwogen om op deze partij te stemmen wanneer dat mogelijk was geweest.

Het vertrouwen in de Amsterdamse politiek is ongewijzigd ten opzichte van 2009. De Amsterdammer scoort op een schaal van 1 (laag politiek vertrouwen) tot 5 (hoog politiek vertrouwen) gemiddeld een 2,9. Er bestaat een duidelijke relatie tussen politiek vertrouwen en partijvoorkeur. De mensen die aangaven op protestpartijen (zoals TROTS OP NEDERLAND en RED AMSTERDAM) gestemd te hebben tijdens de Gemeenteraadsverkiezingen van 2010 scoren relatief laag op politiek vertrouwen. De mensen die op GROENLINKS en PVDA gestemd hebben scoren juist hoog op politiek vertrouwen.

Vier grote steden en Nederland

De gemiddelde bevolkingsdichtheid in Nederland is 491 inwoners per km² land. In de vier grote steden ligt de bevolkingsdichtheid veel hoger. Den Haag heeft met bijna 6.000 inwoners per km² een ongeveer twee keer zo grote bevolkingsdichtheid als Rotterdam met 2.902 inwoners per km² en Utrecht met 3.241 inwoners per km². Amsterdam heeft een bevolkingsdichtheid van 4.648 personen per km² en heeft met bijna 400.000 woningen de grootste woningvoorraad van Nederland. Inwoners van de vier grootste Nederlandse steden voelen

zich twee keer zo vaak onveilig in hun eigen buurt als de inwoners van heel Nederland. Van de Hagenaren en de Rotterdammers geeft ongeveer 5% aan zich vaak onveilig te voelen in de eigen buurt, in Amsterdam is dat 4% en in Utrecht 3%.

Stadsregio Amsterdam

De Stadsregio Amsterdam is een samenwerkingsverband van zestien gemeenten in de regio's Waterland, Amstel-Meerlanden, Zaanstreek en de gemeente Amsterdam. Op 1 januari 2010 wonen er in de stadsregio Amsterdam 1,4 miljoen mensen, dat is 8% van de Nederlandse bevolking. Verwacht wordt dat het aantal inwoners in de periode van 2010-2025 met 85.000 inwoners zal toenemen, een groei van 6% in 15 jaar.

Ruim een derde (36%) van de mensen met een baan in Amsterdam (inclusief Amsterdammers, bewoners van de stadsregio en overige gebieden in Nederland) gebruiken de auto en/of motor om naar het werk te komen. In totaal komen er dagelijks 200.000 mensen van buiten Amsterdam naar Amsterdam om er te werken. Om de bereikbaarheid van de regio Amsterdam te verbeteren hebben het bedrijfsleven en de overheden van Metropoolregio Amsterdam in 2008 de Taskforce Ontspits opgericht. Doel van de Taskforce: het aantal autokilometers in de spits met 5% verminderen (tussen 2008-2012).

Amsterdam in Europa

De economische crisis heeft in de afgelopen twee jaar een diepe impact op heel Europa gehad. In eerste instantie werden vooral de Europese steden die sterk gericht zijn op de financiële sector getroffen. Maar door afnemende consumentenbestedingen verspreidde de crisis zich uiteindelijk door heel Europa. In 2010 zijn de eerste tekenen van economisch herstel in Europa zichtbaar, vooral in de industrie. Het herstel wordt allereerst in industrielanden, zoals Polen, verwacht. De positie van de Nederlandse stadsregio's Amsterdam (29), Rotterdam (43), Den Haag (36) en Utrecht (20) is qua verwachte economische groei in de Europese middenmoot. De Amsterdamse economie zal met 1% per jaar iets sneller groeien dan de Nederlandse (+ 0,9%), de EU-27 (0,8%) en de Eurozone (0,7%). Het herstel van de Amsterdamse economie is toe te schrijven aan de commerciële diensten. Ondanks alle negatieve gevolgen van de economische crisis is Amsterdam aantrekkelijker geworden als Europese bedrijfslocatie. In 2010 steeg Amsterdam twee plaatsen op de ranglijst naar de 6e plaats van de 36 steden in Europa. Vooral op de belangrijkste factor 'toegankelijkheid markt en klanten' scoorde Amsterdam dit jaar opmerkelijk hoger dan in 2009.